

PARASTA ITÄÄ!

Jatkona sosiaalineuvos Elina Palolan puheenvuoroon
Case PARASTA ITÄÄ! – Ylialueellisella yhteistyöllä hyvinvointia

Eeva Mäkinen
FT, MuM, kehitysjohtaja
Itä-Suomen Hyvinvointivoimala
www.hyvinvointivoimala.fi

Taustalla Itä-Suomen Hyvinvointivoimala

- ▶ Itä-Suomen Hyvinvointivoimala -konsortio on syntynyt yhteisestä tarpeesta **parantaa alueen asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia** sekä halusta **huolehtia osaavan työvoiman jaksamisesta ja saatavuudesta** maakunnassa.
- ▶ **Voimala on mahdollistaja**: Yhteistyöverkostossa alueen keskeiset toimijat etsivät yhteistoiminnallisesti ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin.
- ▶ Voimala-konsortion tärkein tavoite on yhteiskunnallinen vaikuttaminen; **laaja-alaisen hyvinvoinnin edistäminen ja sen kehittäminen monitoimijayhteistyössä**.

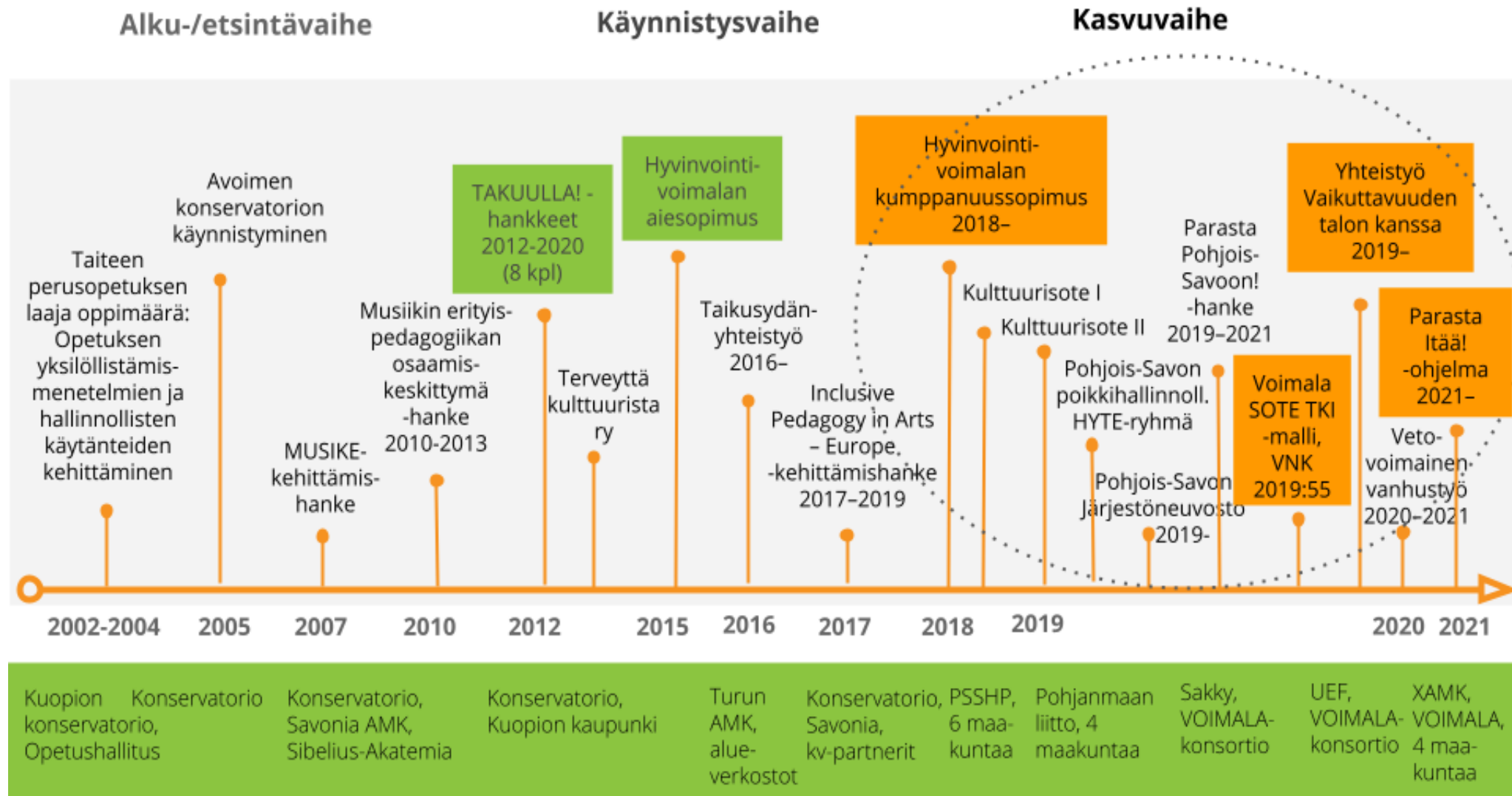
Itä-Suomen Hyvinvointivoimalan kumppanuussopimus v. 2018–

- Itä-Suomen yliopisto
- Kuopion kaupunki
- Kuopion konservatorion kannatusyhdistys ry
- Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Savon koulutuskuntayhtymä
- Savonia-ammattikorkeakoulu Oy
- Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Kuopion yksikkö
- Tohtori Matthias Ingmanin säätiö, Ingmanin Kulttuurialan ammattiopisto
- Kuopion Invalidit, Kansalaistoiminnan keskus Tukipilari

Kohti uudenlaista koulutusta ja työelämää

- ▶ Tulevaisuuden työelämässä korostuvat **arvot, luovuus, elämänlaatu ja työn merkityksellisyys** sekä **omien vahvuuksien tunnistaminen** ja hyödyntäminen.
- ▶ Aito monialainen yhteistyö tarkoittaa **toimintakulttuurin muutosta** koulutuksessa, työelämässä ja päätöksenteossa.
- ▶ **Uusi tapa ajatella, toimia ja johtaa** tuo säästöjä työssä viihtymisen lisääntyessä, työtapojen monipuolistuessa sekä sairauspoissaolojen vähentyessä.

Itä-Suomen Hyvinvointivoimalan kehityskaari 2002 - 2020

PARASTA ITÄÄ!

– Ylialueellisella yhteistyöllä hyvinvointia

- Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) myönsi PARASTA ITÄÄ! –hankkeelle rahoituksen vuosille 2021–2023.
- Myönnetty summa on 470 000 €.
- Hanketta hallinnoi Kymenlaakson ammattikorkeakoulu (XAMK) ja mukana ovat Kymenlaakso, Pohjois-Savo, Etelä-Savo ja Etelä-Karjala.
- PARASTA ITÄÄ! -teemaverkoston toiminta kohdistuu koulutus-, työelämä-, sosiaali- ja terveystoimijoiden yhteistekemisen edistämiseen sekä yhteisen toimintakulttuurin vahvistamiseen.
- Kehittämistyössä ammennetaan ideoita Pohjois-Savossa yli 10 vuoden ajan kehitetyn VOIMALA-mallista ja siitä saaduista kokemuksista.

PARASTA ITÄÄ!

Ylialueellisen yhteistyön tavoitteita

- Elinikäisen oppimisen ja ohjauksen kehittäminen ja uusi tapa tehdä työtä yhdistettynä luovuuteen, vahvuuksiin, työn merkityksellisyyteen ja työelämän laatuun
- Asiakkaiden ja työntekijöiden kokonaisvaltainen hyvinvointi
- Uudesta osaamisesta elinvoimaa, kilpailukykyä sekä veto- ja pitovoimaa
- Osaavan työvoiman riittävyys ja työntekijöiden sitoutuminen
- Pääallekkäisyyksien välttäminen ja toimintojen tehostuminen
- Säästöjen synnyttäminen

- Kyse on yhteiskunnallisesta toimintakulttuurin ja rakenteiden muutoksesta: uudesta tavasta ajatella, toimia ja johtaa!

PARASTA ITÄÄ!

Edistetään
käytäntöä ja
rakenteita rinnan

Pilotit voivat kohdentua esim. seuraaviin Itä- ja Kaakkois-Suomessa tunnistettuihin teemoihin:

- Nivelvaiheeseen 6.–7.-luokat tai 8.–10.-luokat ja toinen aste, huomioiden oppivelvollisuuden laajeneminen 18 ikävuoteen
- Ylisukupolvisen huono-osaisuuden ja eriarvoistumisen vähentämiseen
- Nuorten työllistymisen edistämiseen
- Yritteliäisyyteen ja yrittäjämäiseen toimintaan kannustamiseen (mukaan lukien yhteiskunnallinen yrittäjyys ja projektitoiminta).

PARASTA ITÄÄ!

Pohjois-Savon pilotti

Esimerkkinä Pohjois-Savon pilotti:

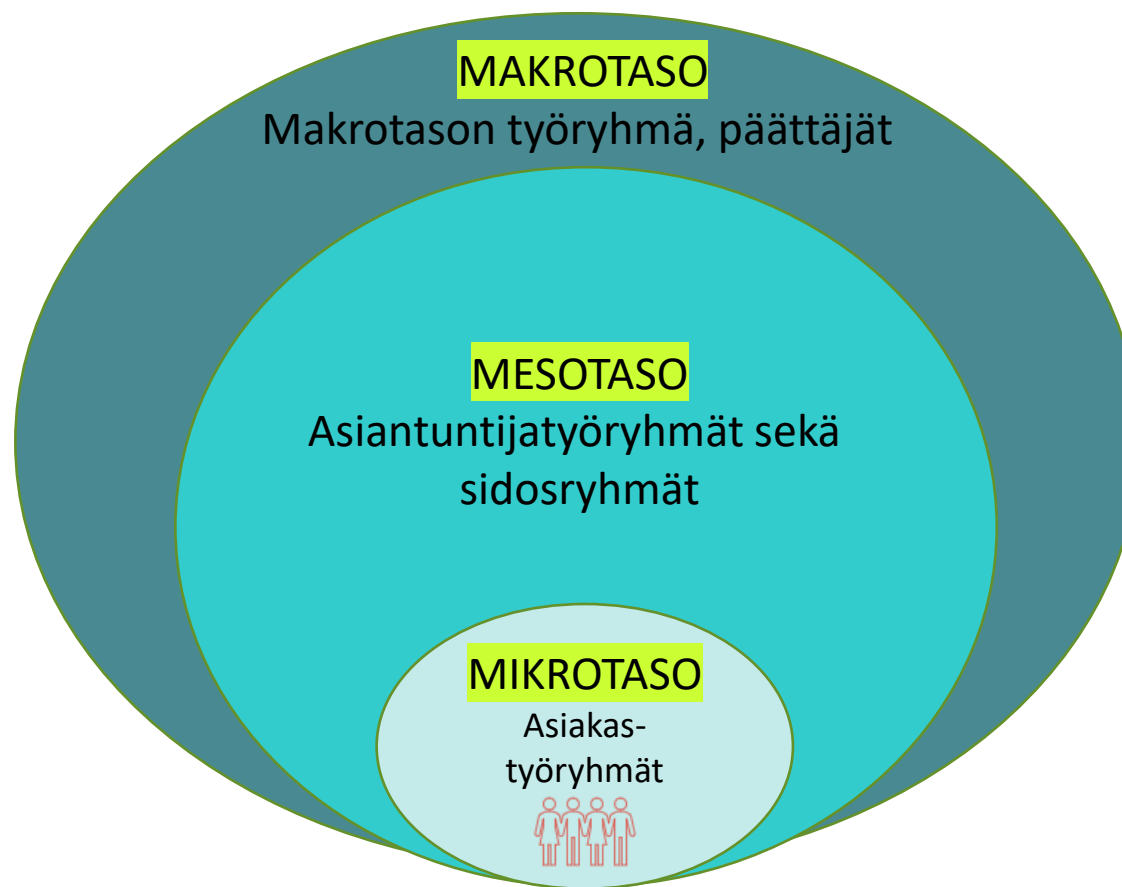
1. Valtakunnallisen lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian integroidun laitoshoidon mallin suunnitteluun osallistuminen
2. Lasten, nuorten ja perheiden Osaamis- ja tukikeskuksen (OT) valmisteluun osallistuminen
3. Maakunnallinen yhteistyöverkosto kuntien ja tulevaisuuden soten väliselle yhdyspinnalle tukemaan molempien työtä maakunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden (HYTE) edistämässä
4. Ylimaakunnallinen Parasta Itää! -verkostotyö

PARASTA ITÄÄ!

Nuorten hyvinvointi on
koko yhteiskunnan asia

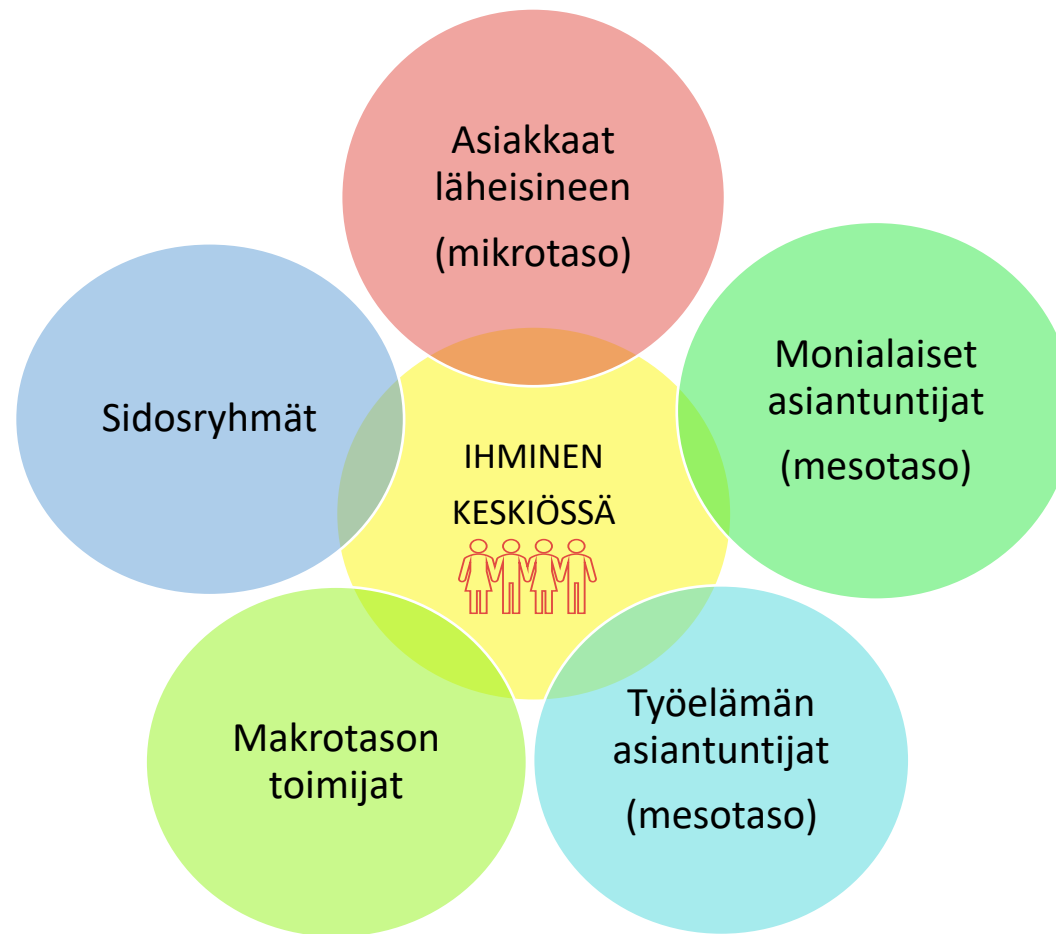
- Arvioiden mukaan yksi syrjäytynyt nuori aiheuttaa yhteiskunnalle 1,2 M€:n kulut.
- Yhteistoiminnallisesti kehitettävien toimintamallien keskiössä ovat yksilön tarpeet: 20 % oppilaista/asiakkaista aiheuttaa 80 % palveluiden kustannuksista.
- Yksikin menestystarina on merkittävä, paitsi taloudellisesti, myös inhimillisesti tarkasteltuna.
- Ilmiöihin tartutaan ihmislähtöisesti, ihminen keskiössä ja luodaan uutta monitoimijaista osaamista yhdessä tekemällä yksilön tarpeet huomioiden.

Yhteiskehittäminen pohjautuu systeemiajatteluun

Aluksi selvitetään ilmiöön liittyvät kunnan/alueen/maakunnan toimijat.
Yhteiskehittämiseen kutsutaan aina mukaan toimijat mikro-, meso- ja makrotasoilta

Organisaatiolähtöisyydestä ihmislähtöisyyteen

Todellisia asiantuntijoita ovat ihmiset ilmiön sisällä: asiakkaat ja työntekijät johtajineen
Yhteiskehittämisellä syntyy oikea-aikaisempia ihmislähtöisiä, yksilöllisiä palveluja

MAAKUNNALLINEN YHTEISKEHITTÄMISTYÖRYHMÄ

Yhteiskunnallisen muutoksen mahdollistaja, edustus kaikista työryhmistä

Digitalisaatio mahdollistaa osaamisen ja palvelujen jakamisen yli kunta- ja maakuntarajojen

MAKROTASON
TYÖRYHMÄ

MONIALAISET
ASiantuntijat

TYÖELÄMÄN
ASiantuntijat

SIDOSRYHMÄ 1

SIDOSRYHMÄ 2

ASIAKKAAT

Esimerkkinä malli lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämisestä

MAAKUNNALLINEN YHTEISKEHITTÄMISTYÖRYHMÄ

Edustus kaikista työryhmistä

MAKROTASON TYÖRYHMÄ

Pohjois-Savon maakuntaliitto, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, sote-keskukset, Itä-Suomen yliopisto, maakunnallinen HYTE-tiimi, koulutusorganisaatiot, TE-palvelut ja ELY-keskus

MONIALAISET ASiantuntijat

Oppilas- ja opiskeluhuolto (esiopetuksessa neuvola), perhekeskukset, eri alojen tutkijat, kouluttajat, HYTE-koordinaattorit, yksityiset sote-palvelujen tuottajat, TE-toimistot jne.

TYÖELÄMÄN ASiantuntijat

Lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivat eri alojen ammattilaiset ja asiantuntijat (esim. esiopetuksen ja koulujen opettajat)

SIDOSRYHMÄ 1

Pohjois-Savon poikkihallinnollinen HYTE-ryhmä, poliisi, Ohjaamo, kuntien eri toimialat (sosiaali-, terveys-, opetus, liikunta- ja kulttuurialat), taide- ja kulttuurilaitokset, Taike jne.

SIDOSRYHMÄ 2

Järjestöt, seurakunnat, yksityiset palveluntarjoajat, vapaaehtoiset, taiteen perusopetus, kulttuurihyvinvointiverkosto, hankeyhteistyö jne.

LAPSET JA NUORET

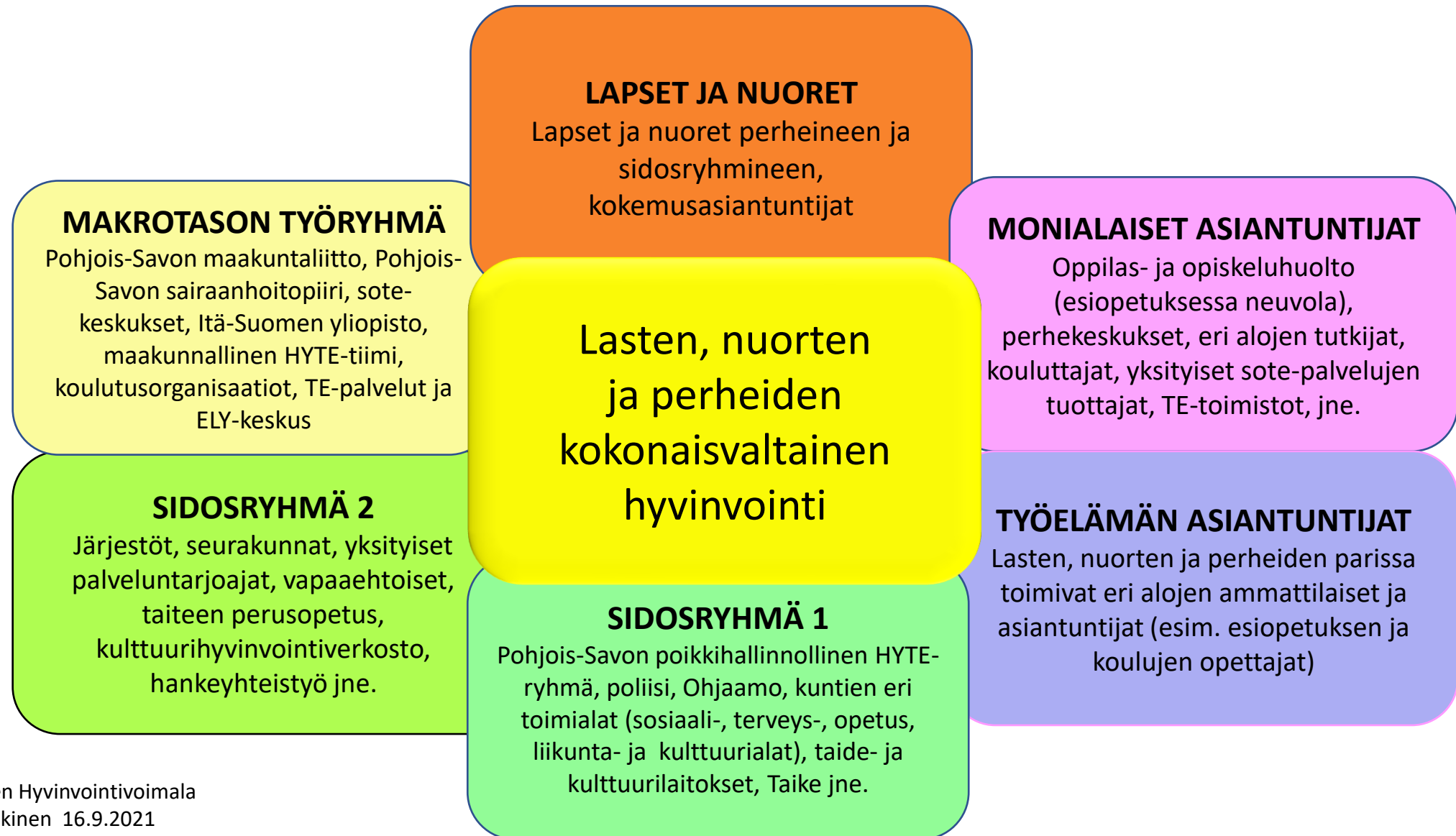
Lapset ja nuoret perheineen ja sidosryhmineen, kokemusasiantuntijat

Voimalan yhteiskehittämismalli pähkinäkuoressa

- Työryhmien toimijat kootaan käsiteltävän ilmiön (haasteen) ja kohderyhmän mukaisesti.
- **Ilmiölähtöisessä yhteiskehittämisessä mukana asiakkaat, eri alojen asiantuntijat, sidosryhmät ja päättäjät** (mikro-, meso- ja makrotasot).
- **Tavoitteena** eriarvoistumisen kaventaminen, osallisuuden ja tasavertaisuuden lisääminen sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen.
- **Tuloksena** oikea-aikaiset, yksilön tarpeet huomioivat ihmislähtöiset palvelut → säästöjä (80/20 sääntö)
- Malli on **sovellettavissa** myös muihin toimintaympäristöihin mm. ikääntyvien palveluihin sekä mielenterveys- ja päihdetyöhön. Sitä voi hyödyntää myös Harrastamisen Suomen mallin toteuttamisessa.
- **Malli tuo synergiaa ja digitalisaatio mahdollistaa osaamisen ja palvelujen jakamisen** paitsi kuntien, myös maakuntien ja hyvinvointialueiden välillä → **Parasta Itää!** mahdollistaa valtakunnallisen kehittämisen

MAAKUNNALLINEN YHTEISKEHITTÄMISTYÖRYHMÄ

Yhteiskunnallisen muutoksen mahdollistaja, edustus kaikista työryhmistä

Malli sovellettuna nuorten työllisyyspalveluihin

MAAKUNNALLINEN YHTEISKEHITTÄMISTYÖRYHMÄ

Edustus kaikista työryhmistä

MAKROTASON TYÖRYHMÄ

Pohjois-Savon maakuntaliitto, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, sote-keskukset, Itä-Suomen yliopisto, maakunnallinen HYTE-tiimi, koulutusorganisaatiot, TE-palvelut ja ELY-keskus

MONIALAISET ASIAANTUNTIJAT

Oppilas- ja opiskeluhuolto (esiopetuksessa neuvola), perhekeskukset, eri alojen tutkijat, kouluttajat, HYTE-koordinaattorit, yksityiset sote-palvelujen tuottajat, TE-toimistot jne.

TYÖELÄMÄN ASIAANTUNTIJAT

Lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivat eri alojen ammattilaiset ja asiantuntijat (esim. esiopetuksen ja koulujen opettajat)

SIDOSRYHMÄ 1

Pohjois-Savon poikkihallinnollinen HYTE-ryhmä, poliisi, Ohjaamo, kuntien eri toimialat (sosiaali-, terveys-, opetus, liikunta- ja kulttuurialat), taide- ja kulttuurilaitokset, Taike jne.

SIDOSRYHMÄ 2

Järjestöt, seurakunnat, yksityiset palveluntarjoajat, vapaaehtoiset, taiteen perusopetus, kulttuurihyvinvointiverkosto, hankeyhteistyö jne.

LAPSET JA NUORET

Lapset ja nuoret perheineen ja sidosryhmineen, kokemusasiantuntijat

Tueksi eri alojen toimijoille yhteisiä valmennuksia

- ▶ Asiantuntijat eivät päättä mitä asiakas tarvitsee, vaan tarpeita selvitetään monialaisesti ja asiakkaan toiveita kuullen.
- ▶ Synteesillä saavutetaan **parempi yhteinen ymmärrys asiakkaan tarpeista** ja/tai problematiikasta, jolloin pystytään kehittämään yhdessä **asiakaslähtöisiä yksilöllisiä palveluja**
- ▶ Saadaan uusia näkökulmia (**ajatus**) sekä lähestymis- ja toimintatapoja (**toiminta**)
- ▶ Valmennuksiin osallistuu myös työntekijöiden esihenkilöitä (**johtaminen**) → uudenlaisten ajatusten ja toimintakulttuurin muuttuminen pysyväksi mahdollistuu

→ UUSI TAPA AJATELLA, TOIMIA JA JOHTAA!

- ▶ Yhteistyöverkosto toimii kuntien ja tulevaisuuden soten välisellä yhdyspinnalla yhdistäjänä ("hubina")

Timantit syntyvät paineessa

Hidasteita:

- Kapea siiloajattelu
- Johtamisen haasteet
- Keskinäinen kilpailu
- Pirstaleinen osaaminen
- Poliittiset jännitteet
- Jäykät rakenteet ja rahoitusmallit

Raakatimantista jalokiveksi

Resurssiviisaudesta hyvinvointia

TOIMENPITEET:

- Kestävä elämäntapa ja ekososiaalinen sivistys
- Resurssien uudelleenjärjestely
- Kehittyvästä teknologiasta ratkaisuja

TULOKSENA:

- Hyvinvointia, työtä, toimeentuloa
- Ekologinen ja taloudellinen kestävyys
- Viihtyisä elinympäristö
- Kestävästi tuotettu, terveellinen ruoka

Resilienssin vahvistaminen

TOIMENPITEET:

- Psykologisen pääoman vahvistuminen, terveelliset elämäntavat
- Joustavuus työssä ja jatkuva oppiminen
- Transformationaalinen johtaminen luovuuden tukena

TULOKSENA:

- Positiivisesta ihmiskäsityksestä hyvinvointia ja onnellisuutta
- Henkilöstön hyvinvointi, sitoutuminen, tuottavuus
- Esihenkilöiden ja henkilöstön kukoistus
- Uusi tapa ajatella, toimia ja johtaa

Kokonaisvaltainen hyvinvointi

TOIMENPITEET:

- Organisaatiolähtöisyydestä ihmislähtöisyyteen
- Asiakaslähtöisiä ja monitoimijaisia palveluja
- Systeemiajattelusta uusia ratkaisuja ja ajattelutapoja
- Luovuuden ja kulttuurin merkitys oivalletaan

TULOKSENA:

- Hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat
- Yhteisöllisyys ja osallisuus vahvistuvat

Uudistuva työelämä ja koulutus

TOIMENPITEET:

- Elinikäinen ja jatkuva oppiminen ja ohjaus
- Moniammatillinen yhteistyö koulutuksessa ja työelämässä, kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen sekä vaikuttavuuden tutkimus

TULOKSENA:

- Toimintakulttuurin muutos
- Ihmislähtöiset yksilölliset ja joustavat palvelut, työnteon tavat, työnkuvat ja opintopolut ->
- Työhyvinvointi, työn tuottavuus, pidemmät työurat